

Opintomatalla Kreikassa 22.-27.6.2019

Osallistujat: Anna Skogster, Päivikki Kumpulainen, Sirpa Niskala, Henna-Maija Syrjälä ja Emmi Juutilainen

Taustaa

Kreikkaan on tullut satojatuhansia maahanmuuttajia ja pakolaisia sen jälkeen, kun Euroopan pakolaiskriisi alkoi vuosina 2014–2015. Samaan aikaan Kreikka ei ole päässyt jaloilleen maata kovin koetulleesta talouskriisistä ja valtiolla on ollut lähtökohtaisesti huonot edellytykset vastaanottaa suuria pakolaisvirtoja. Näin ollen maahan saapuvien maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttaminen on jäänyt pitkälti kansalaisjärjestöjen harteille. Tämä kävi hyvin ilmi, kun kävimme Luetaan yhdessä -verkoston opintomatalla Ateenassa ja tutustuimme kolmen eri kansalaisjärjestön työhön. Kohteitamme olivat **Caritas Hellas**, **Melissa-verkosto** ja **ELIX**. Opintomatka, kuten myös muutkin Luetaan yhdessä -verkoston opintomatkat, toteutettiin CIMO:n (Opetushallituksen kansainvälistymispalvelut) projektiavustuksella.

Caritas Hellas

Kansainväliseen Caritas-järjestöön kuuluva Caritas Hellas oli ensimmäinen käyntikohteemme. Järjestöllä on Ateenassa kaksi toimipistettä, joista tutustumiskohteemme sijaitsee vilkkaassa kaupunginosassa kunnallisen keskuksen tiloissa. Näissä kotoisissa ja kutsuvissa tiloissa toimii saman katon alla muitakin kansalaisjärjestöjä sekä yhteiskunnallisia yrityksiä ja kulttuuritoimijoita. Toiminta on tuotu lähelle heitä, jotka tukea tarvitsevat.

Kielenopetuksen lisäksi Caritas Hellas tarjoaa maahanmuuttajille ja pakolaisille palveluja, jotka edistävät heidän työllistymistään; työnhakupalveluihin kuuluu ansioluettelon laatimista, työnhaku- ja työelämätaitojen opetteluja sekä lyhyitä maksuttomia kurssituksia käytännönläheisiin ammatteihin, joissa on usein pulaa sesonkityöntekijöistä. Kreikan matkailusektori työllistää paljon, mutta peruskielitaitoa vaaditaan myös turismin parissa työskenteleviltä. Lähiaikoina Caritas Hellas on järjestänyt muun muassa lyhytkurssin ruuanlaitosta ja tämä tuotti välittömästi erinomaisia tuloksia. Pidemmät, ammatillisiin tehtäviin valmistavat koulutukset Caritas Hellas järjestää yhteistyössä alan oppilaitosten ja asiantuntijoiden kanssa ja ne ovat puolestaan maksullisia.

Pääsimme seuraamaan ruuanlaittokurssille osallistuneiden mentorointiryhmää, joka harjoitteli ja pohti parhaillaan, mitä muita taitoja työelämässä tarvitsee ammattitaidon lisäksi (ns. "soft skills"). Olimme vaikuttuneita tämän aiheen käsittelystä, mistä Suomessa puhutaan vielä varsin vähän. Olisi tärkeää, että maahanmuuttajat oppisivat Suomessakin paremmin tunnistamaan ja tiedostamaan sekä oman osaamisensa ja voimavarat että työelämässä tarvittavia taitoja.

Pääsimme seuraamaan myös kreikan kielen opetusta käytännössä ja oppitunnin jälkeen keskustelimme kielenopettajan kanssa. Totesimme, että maahanmuuttajien ja pakolaisten kielen opetuksessa Kreikassa on osittain samoja haasteita kuin

meillä Suomessa: oppilaita on ajoittain vaikea saada sitoutettua kielen oppimiseen. Kreikassa ongelmana on etenkin se, että monet pakolaiset lähtökohtaisesti pyrkivät muualle Eurooppaan, eivätkä siksi pidä kreikan kielen oppimista motivoivana. Pahimmassa tapauksessa turvapaikkapäätöstä voi kuitenkin joutua byrokratian vuoksi odottamaan kauan ja pakolaiset voivat ajautua paperittomiksi. Esimerkiksi Kreikan saaristosta Ateenaan epävirallisesti saapuvat pakolaiset menettävät oikeutensa valtion tarjoamiin palveluihin, jolloin vaarana on joutua kadulle ja sitä kautta hyväksikäytön uhriksi.

Melissa-verkosto

Toinen käyntikohteemme oli Melissa-verkosto Kreikan maahanmuuttaja- ja pakolaisnaisille. Verkosto on perustettu vuonna 2014 ja sen päätavoitteena on maahanmuuttaja- ja pakolaisnaisten voimaantumisen tukeminen. Järjestön työ tukee aktiivista kansalaisuutta ja integraatiota sekä rakentaa keskusteluyhteyttä

yhteiskunnan ja maahanmuuttajataustaisten välille. Verkosto pyrkii luomaan Kreikkaan tulleiden naisten välille verkostoja, lisäämään tietoa sekä saamaan pakolais- ja maahanmuuttajanaisten äänen kuuluviin yhteiskunnassa. Verkoston työ alkoi alunperin konkreettisena ruoka-apuna toimitilojen

lähelle leiriytyneille naisille ja lapsille, mutta on vuosien kuluessa kehittynyt tukemaan laajemmin naisten integraatiota ja nykyisellään toiminnalla on yhteiskunnalliset strategiset tavoitteet.

Tapasimme yhden verkoston perustajista ja työntekijöistä, joka on itse muuttanut aikoinaan Kreikkaan Filippiineiltä. Hän kertoi, että verkostossa pyritään integraatioon yhteisöllisen lähestymistavan kautta; naisten voimaantuminen ei hyödytä vain yksilöä vaan myös koko hänen yhteisöään. Kieltä opetetaan käytännönläheisesti naisten tarvitsemien aihealueiden kautta. Naiset pääsevät myös ryhmissä jakamaan kokemuksiaan ja toiminta lähtee aina naisten omista lähtökohdista ja aloitteista. Verkostossa pyritään myös muuttamaan pakolaisnaisten narratiivia positiivisemmaksi ja oppimaan pois siitä ajatuksesta, että pakolaiset – ja varsinkin naiset – nähdään aina uhreina. Media hakee otsikoihin traagisia ihmiskohtaloita uutisoidessaan pakolaisuudesta, ja verkosto onkin tarjonnut naisille koulutusta siitä, miten omasta tilanteesta kannattaa puhua median edustajille. Naisille tarjotaan myös johtajuuskoulutusta, ja naisia pyritään rohkaisemaan oman yhteisönsä johtoon. Verkosto korostaa työssään myös sitä, että maahanmuuttaja- ja pakolaisnaisten osallisuudesta hyöttyä laajemminkin koko yhteiskunta.

Melissa-verkosto on jo niin suosittu, että siihen osallistumiseksi on jonotuslista – uusia jäseniä otetaan suositusten kautta, ja monet vanhat jäsenet jatkavat toiminnassa, sillä naisille on vain eduksi verkostoitua jo pidempään maassa olleiden ja verkoston toimintaan osallistuneiden naisten kanssa. Ja vaikka naiset muuttaisivatkin Kreikasta pois, oppivat he Melissassa taitoja, joiden avulla voi navigoida uudessa kotimaassa. Melissan lämminhenkisissä ja kotoisissa tiloissa tarjotaan tekemistä myös lapsille. Traumatisoituneille lapsille, kuten myös aikuisille, tarjotaan psykososiaalista tukea.

ELIX

Kolmas tutustumiskohteenme oli vuonna 1987 perustettu valtakunnallinen kansalaisjärjestö ja oppimiskeskus ELIX, joka pyrkii ensisijaisesti koulutuksen kautta edistämään maahanmuuttajien kotoutumista. Opetusta tarjotaan kreikan kielessä, mutta myös englannissa ja matematiikassa. Järjestöllä on vapaaehtoisohjelmia, joiden kautta vapaaehtoiset mm. auttavat ja tukevat lapsia pakolaisleireillä ja ovat mukana ympäristönsuojeluprojekteissa, joissa on usein myös osallistettu

maahanmuuttajia.

Kreikan talouskriisin jälkeen ELIXissä piti priorisoida eri toimintamuotoja ja nyt pääpaino on sosiaalisissa ohjelmissa, kuten maahanmuuttajien integraation tukemisessa. Järjestön työntekijöiden mukaan integraatioprosessissa tärkeintä on kielen opettaminen ja oppiminen. Keskuksessa hyväksytään kuitenkin se tosiasia, että kaikki maahan tulleet pakolaiset eivät halua jäädä Kreikkaan, vaan osa jatkaa eteenpäin muihin maihin ja näin olleen pakolaisille opetetaan myös englantia. Prosessien hitauden vuoksi kuitenkin monet joutuvat viettämään Kreikassa jopa vuosia, joten myös kreikan peruskielitaidon hankkiminen on tärkeää arjen helpottamiseksi.

Tällä hetkellä järjestöllä on käynnissä Unicefin ja EU:n rahoittama "Learning for Integration" -hanke, jonka kohderyhmänä on 3–17-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Hanke täydentää pakolaisille ja maahanmuuttajille virallisesti tarjottavaa koulutusta ja tarjoaa myös lapsille apua kotiläksyissä. Projektia on toteutettu Attican pakolaisleireillä ja tavoitteena on pehmeä integroituminen kansalliseen koulutusjärjestelmään. Tälle sekä kaikelle oppimisen tukemiselle on Kreikassa huutava tarve. Kun pakolaislapset pääsivät Kreikan kouluihin, moni ajatteli tämän riittävän. Monilla lapsilla on kuitenkin oppimisvaikeuksia eivätkä opettajat ole valmistautuneita tähän. Erityisopettajille olisi tarvetta.

REGISTER NOW!
Contact the ELIX p^2 multispace

Lessons start **19/06**.
Duration: **7 weeks**.

Monday, Wednesday
12:00- 14:00
17:00- 19:00

*English or Greek language
knowledge is necessary.
Ages 14-17 years old.*

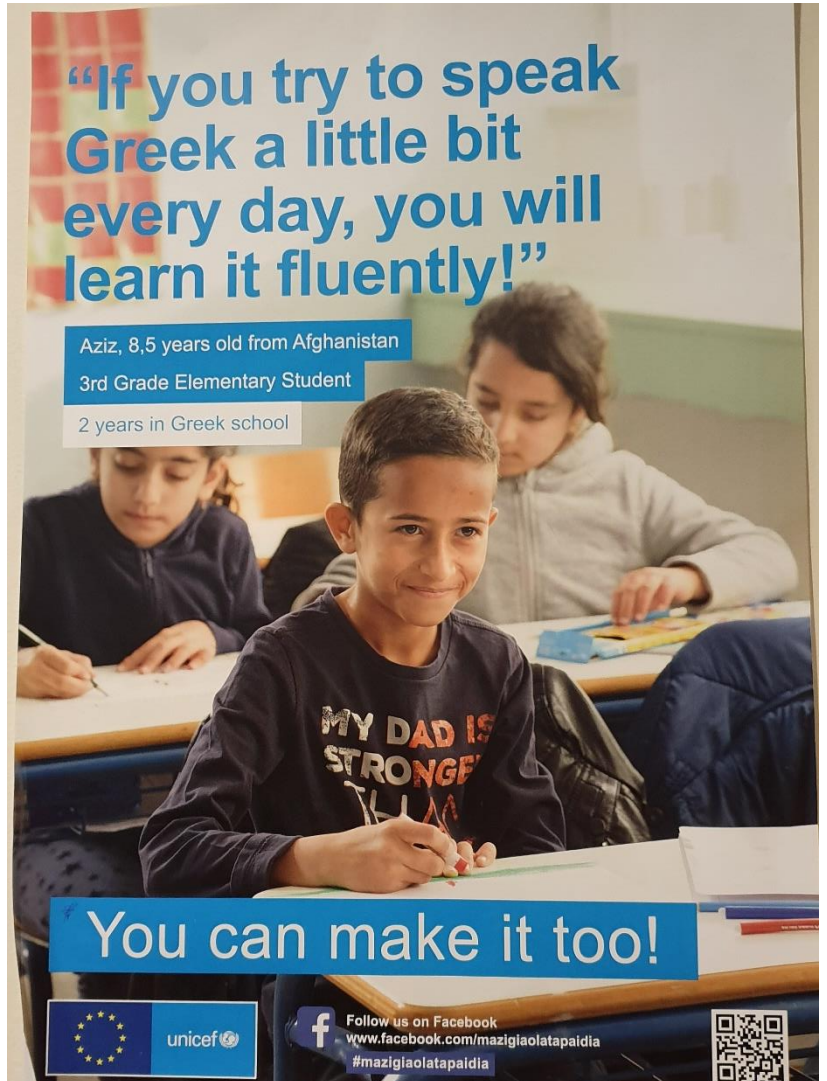
P^2 MULTISPACE
FREE INTERCULTURAL LESSONS
**COMPUTER
LESSONS**

LEARN HOW TO:
Navigate in your computer
Explore the internet
Create and use e-mail
Use of online applications

Phone 6908792824 Email: p2.multispace@elix.org.gr
28is Oktovriou 20-22 (Patision), 2nd floor, 10677 Athens

Keskukseksä ollaan vahvasti sitä mieltä, että kielenoppiminen on ratkaisevaa. Opetuksessa käytetään aina oppikirjaa ja oppilaita sitoutetaan antamalla heille omat kirjat. Opettaja saattaa soittaa oppilaiden perään, jos he eivät osallistu tunneille. Suoritetuista opinnoista annetaan todistus, sillä myös se lisää motivaatiota sekä antaa oppilaalle kokemuksen siitä, että kielen oppimisella on merkitystä. Järjestöllä oli aikaisemmin vaikeuksia sitouttaa erityisesti naisia kielen opiskeluun. Naisista osa koki, että miehet voivat edustaa heitä oppitunneilla. Poissaoloista keskusteltiin naisten kanssa ja painotettiin sitä, että lapset ottavat helposti vanhemmilta mallia koulunkäyntiin. Nyt tilanne on parantunut.

ELIXin oppitunneilla käytetään perinteisten materiaalien lisäksi myös tabletteja, joiden avulla voi harjoitella muun muassa kirjaimia ja niiden ääntämistä itsekseen. ELIX hyödyntää myös tarinankerrontaa sekä lasten että aikuisten kanssa. Ajatuksena on, että toistoon perustuvista tarinoista oppisi jokaisesta ainakin kaksi uutta sanaa.

“If you try to speak Greek a little bit every day, you will learn it fluently!”

Aziz, 8,5 years old from Afghanistan
3rd Grade Elementary Student
2 years in Greek school

You can make it too!

Follow us on Facebook
www.facebook.com/mazigiaolatapaidia
#mazigiaolatapaidia

Logos for the European Union and UNICEF are also present.

Yleistä pohdintaa

Yleisesti totesimme vierailujen pohjalta, että Kreikassa maahanmuuttajien integroitumisen tukeminen on pitkälle kansalaisjärjestöjen tehtävä. Kaikki tapaamamme henkilöt korostivat maahanmuuttajien ja pakolaisten kokonaisvaltaista kotouttamista yhteiskuntaan; integraatio alkaa kielen oppimisesta, mutta aivan yhtä tärkeää on tarjota tukea pääsyä yhteiskunnan palveluihin. Elämiseen tarkoitetut sosiaaliuget ja terveydenhuolto maahanmuuttajille toimivat samoilla periaatteilla kuin kreikkalaisille yleensä, mutta maahanmuuttajat ja pakolaiset tarvitsevat kansalaisjärjestöjen palveluja myös siihen, että he pystyvät hyödyntämään tarjolla olevia palveluja ja saamaan tukea tilanteeseensa. Yhteiskunta on byrokraattinen ja moni tarvitsee tilanteessaan järjestöjen kautta myös lakiasianpalveluja tai esimerkiksi tietoa naisten oikeuksista tai työoikeudesta.

Kaikki tapaamamme järjestöjen edustajat olivat palkattuja työntekijöitä. Järjestöt hyödyntävät myös vapaaehtoisia, mutta myös vapaaehtoistehtävistä on Kreikassa kova kilpailu, sillä yleinen

työllisyystilanne on maassa edelleen heikko, eikä oman alan palkattuja töitä riitä välttämättä kaikille. Jos haluaa toimia esimerkiksi vapaaehtoisena kielenopettajana, etusijalla ovat aina alan koulutuksen saaneet vapaaehtoiset. Tapaamamme kansalaisjärjestöt tekevät Kreikassa yhteiskunnallisesti merkittävää työtä, mutta niiden rahoitus on pirstaleista ja koostuu monista eri lähteistä. Valtiolla ei ole resursseja tukea järjestöjen työtä järjestelmällisesti, joten maahanmuuttajien ja pakolaisten parissa työskentelevät tahot ovat erillään ja toteuttavat kukin omaa toimintaansa omien mahdollisuuksiensa mukaan. Monet maahanmuuttajia tukevat ja auttavat palvelut toimivat EU-rahoituksella, mutta toimijoita ja EU-rahoituksen hakijoita on myös yhä enemmän, mikä lisää epävarmuutta ja toimintakentän sirpaleisuutta.

Osallistujien ajatuksia hyvistä käytännöistä

”Ajatukseni vahvistui siitä, että LY-ryhmissä olisi hyödyllistä lisätä resurssien puitteissa ammatteihin, työhön ja työelämään liittyvää asiaa, kieltä ja sanastoa ja jopa lisätä konkreettista, oppimista edistävää yhteistyötä sekä työnantajien että ammattijärjestöjen kanssa. Konkretia tukisi kielen oppimista, edistäisi kotoutumista, oman osaamisen tunnistamista ja aktiivista kansalaisuutta.”

”Melissa-verkoston humaani ja kokonaisvaltainen lähestymistapa kielen oppimiseen ja integraatioon, myös maahanmuuttajanaisten identiteetin rakentamiseen ja vahvistamiseen, puhutteli. Mieleeni tulee vuoden pakolaisnaiseksikin Suomessa valitun Bahar Mozaffarin tärkeä puhe ja viestit siitä, kuinka (erityisesti tietyistä maista tulevien) maahanmuuttajanaisten on luotava uusi identiteetti Suomessa.”

”Erityisesti tasa-arvo ja naisten oikeudet, seksuaali- ja lisääntymisterveys eli itsestään huolehtiminen sekä naisten työelämätaitojen sisällyttäminen nykyistä enemmän opetussisältöihin, tai ainakin rohkaiseminen siihen, sopivan materiaalin avulla olisi hyödyllistä. Ryhmissä voisi hyvin käyttää / ryhmiä voisi rohkaista enemmän käyttämään ja hyödyntämään esim. terveydenhuollon asiantuntijoita. Opiskelijoiden kielitaitoerojen vuoksi tämä on tietysti haastavaa, siksi olisi hyvä, jos joitain "malleja" voisi kehitellä tueksi eri tasoryhmille.”

”Elixiasa vahvistui se, että oppikirja ja myös todistusten antaminen tuo ryhtiä ja motivaatiota opiskeluun. Erityisen tärkeää kirja on sellaisille, jotka eivät osaa lukea eivätkä kirjoittaa omalla tai muillakaan kielillä. LY-verkosto voisi (jos suinkin resursseja on) tehdä/koota tällaisia oppijoita varten kirjamateriaalin. LYN lukukausisuunitelmat ohjaavat ja antavat vinkkejä kyllä jo hyvin, mutta vahva suositus tietystä kirjamateriaalista esim. alkeiden oppijoille voisi olla hyvä. Myös äiti-lapsiryhmien tai lapsiryhmien kielen ja kulttuurin oppimiseen olisi hienoa saada yhteisiä käytännön toteutuksen ideoita ja materiaalia. Satu/kuvakirjojen ja lelujen käyttö ja leikin kautta oppiminen Elixian ryhmissä oli ihailtavaa.”

”ELIX-vierailusta inspiroituneena: Olisi mielenkiintoista kokeilla ryhmissämme sitä, miten tarinankerrontaa voisi tehdä aikuisten kanssa. Mistä löytyisi hyviä tarinoita, jotka ovat selkeitä ja yksinkertaisia, mutta silti aikuisten maailmasta?”

” Itse ihailin kanssa sitä käytännönläheisyyttä ja työelämään innostamista. Jos opiskelijoilla on jo kohtalaisen hyvä kielitaito, voisi ryhmässä järjestää esimerkiksi työpaikkahaastatteluharjoituksia ja kertoa enemmän koulutuksista ja työmahdollisuuksista. Jos ryhmässä olisi useampi hygieniapassista kiinnostunut (tai vaikka vain yksikin), voisi tunneilla keskittyä siihen. Uskon, että tällainen päämäärä motivoisi ja samalla tietysti oppisi suomea.”

”Oppiminen yhdessä lasten kanssa satujen ja leikkien kautta toimisi varmaan hyvin. Lastenkirjoissa sanasto on helppoa eikä tuntuisi liian lapselliselta, kun lapsia olisi mukana. Kielen oppiminen liitettynä konkreettiseen tekemiseen, jossa pitäisi kommunikoida toisten kanssa, olisi hyvä juttu, joskin ehkä vaikea toteuttaa.”

”Olen iloinen siitä, että meillä LY-ryhmissä on monia vapaaehtoisia opettamassa samassa ryhmässä - näissä Kreikan kohteissa kaikissa kieliryhmissä oli vain yksi opettaja ja vaikka ryhmäkoot eivät olleetkaan superisoja, niin ryhmässä käy aina helposti niin, että äänekkäin määrää tahdin ja hiljaisemmat eivät pääse tunnin aikana sanomaan montakaan sanaa.”

” Kreikan järjestöjen tarjoama konkreettinen työnhakuvalmennus olisi varmasti monelle maahanmuuttajalle tarpeen, ja ehkä motivoisi oppilaita osallistumaan tunneille, mutta en koe että itselläni tai ryhmän muillakaan vapaaehtoisilla on tähän kovinkaan paljon resursseja tai ammattitaitoa - mutta ehkä tällaista työelämävalmennusta voisi tosiaan toteuttaa vapaamuotoisemmin, tai esimerkiksi yhteistyössä muiden tahojen kanssa ja konkretian ja oppilaiden omien toiveiden kautta.”

”Suurimman vaikutuksen minuun teki matkalla Melissa-verkoston työ ja olen täysin sitä mieltä, että naisten aktiivisuuden lisäämiseen on tärkeä panostaa myös meillä. Se on tärkeää maahanmuuttajanaisten itsensä kannalta mutta se on tärkeää myös siltä kannalta, että vaikka Suomessakaan ei tasa-arvo aina ihan sataprosenttisesti toteudu, niin tasa-arvo ja naisen itsenäisyys on kuitenkin sellainen arvo, joka kiinteästi kuuluu suomalaiseen ja pohjoismaiseen yhteiskuntamalliin, ja koen sen ehkä tärkeimmäksi asiaksi välittää maahan tuleville suomalaisesta elämäntavasta. Monesti huomaa, että monet naiset tarvitsevat kyllä tosi paljon rohkaisua ja kannustusta ja tällä saralla on paljon tehtävää. Kielenoppimisen tukeminen ja onnistumiskokemusten luominen sitä kautta on kyllä tosi tärkeää näille naisille.”